

DOI 10.31558/2519-2949.2018.2.5

УДК 323(477)

*Ємельянова Г. І., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова***ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА**

За останні роки змінилися соціально-політичні умови, а відповідно й вимоги до політичних лідерів. А це вимагає, в свою чергу, додаткових розробок, зокрема, в аспекті призначення політичного лідера, визначення його функцій та завдань. Аналіз історіографії говорить про те, що ще зарано ставити крапку у цих питаннях. Проблеми інституту політичного лідерства, перспективи розвитку та трансформації сьогодні мають безумовний науково – теоретичний інтерес та велике значення для практичної політичної діяльності.

Проблема політичного лідерства управлінської еліти набуває значимості одного з пріоритетів для сучасної Української держави за кількома підставами. Перш за все, це – нагальна практична проблема сьогодні. Її актуальність визначається соціально-політичною ситуацією перехідного періоду в Україні, головною ознакою якого є характер та динаміка взаємовідносин у форматі «народ – влада». Очевидним є значне дистанціювання між населенням і владою, яка інституціонально та у свідомості громадян ототожнюється з управлінською елітою державного та регіонального рівнів. Все чіткіше проявляються ознаки кризи влади. Одним з її негативних наслідків є відчутний дефіцит конструктивних підходів та конкретних шляхів налагодження ефективного й дієвого взаємозацікавленого зворотного зв'язку між владними структурами та громадянами для подолання прірви у громадсько-владних відносинах.

В даній статті представлено розуміння функціонального призначення політичного лідера. Для досягнення мети було визначено рівні розгляду політичного лідерства; окреслено універсальні концепції, які враховують усі чинники впливають на формування відповідного типу політичного лідера; охарактеризовано різні підходи до визначення функцій політичного лідера.

Визначено, що найбільш повний перелік функцій політичного лідера є таким: інтеграція суспільства, громадян довкола спільних завдань і цінностей; пошук і прийняття оптимальних політичних рішень; захист мас від беззаконня, самоуправства бюрократії, підтримка громадського порядку; налагодження системи постійного зв'язку з масами, запобігання відчуженню громадян від політичного керівництва; ініціювання оновлення, генерування оптимізму й соціальної енергії, мобілізація мас на реалізацію політичних цілей; легітимація суспільно-політичного устрою. Але, в Україні на сьогодні не розвинена система підготовки політичних лідерів, це спричиняє великі проблеми в практичній діяльності політичних лідерів, в аспекті формування нової політичної еліти на різних рівнях. Політичні партії та громадські організації недостатньо уваги приділяють підготовці майбутніх політичних лідерів, використовуючи системи стихійного відбору. Тому, подальші наукові перспективи бачу в розробці концепції підготовки політичних лідерів, відповідно з функціональним призначенням, яке відповідає новим умовам політичної діяльності.

Ключові слова: лідерство, політичний лідер, демократія, функції політичного лідера, влада, народ.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Політика неможлива без політичних лідерів. Проте їхня діяльність відбувається за певних умов, відмінних залежно від історичних і географічних чинників, типу суспільства загалом (відкрите–закрите), типу політичного режиму (тоталітаризм, авторитаризм, демократія), парадигми розвитку суспільства, рівня його соціально-економічного і технічного розвитку (доіндустріальне, індустріальне, постіндустріальне, інформаційне), типу культури, міри долучення конкретного суспільства до світового співтовариства. Головним критерієм політичного лідерства є ефективність його дії, результативність, задоволення запитів та інтересів тієї спільноти, яка бачить власну перспективу у його існуванні. Без широкої соціальної підтримки політичне лідерство не може відбутися.

Феномен лідерства виникає і реалізується тільки в суспільному середовищі. Феномен лідера – це визнання, виявлення, застосування природних психофізичних, розсудливо-розумових та

розпорядчо-організаційних відмінностей людей. Саме ці відмінності, особливі властивості та їх застосування характеризує лідерство як вплив на інших людей.

Сучасна роль і суспільна функція політичного лідерства набуває особливої актуальності в перехідні моменти розвитку будь-якого суспільства, оскільки в періоди значимих трансформацій у державі та суспільстві роль політичного лідерства стає винятково важливою. Очевидно, що саме від його ефективності великою мірою залежить якість відповідей на виклики часу. Таким викликом, наразі, для України є побудова стабільної системи державної влади із балансом не тільки і не стільки між різними гілками влади або елітними групами, а в першу чергу, між владою та народом.

Історичний досвід, зокрема України, свідчить, що політичне лідерство є не лише впливовим чинником національного соціального та культурного розвитку, а й основою духовної безпеки людини й суспільства. Його можливості зберігати й утверджувати смислові координати державної системи, формувати сприйняття і образ держави у світі дають змогу розглядати політичне лідерство не лише як впливовий професійний і соціальний інститут, а й як ефективний інструмент внутрішньої та зовнішньої політики, важливу умову успішного розвитку української політичної нації [1, с.94.].

Проблема політичного лідерства управлінської еліти набуває значимості одного з пріоритетів для сучасної Української держави за кількома підставами. Перш за все, це – нагальна практична проблема сьогодення. Її актуальність визначається соціально-політичною ситуацією перехідного періоду в Україні, головною ознакою якого є характер та динаміка взаємовідносин у форматі «народ – влада». Очевидним є значне дистанціювання між населенням і владою, яка інституціонально та у свідомості громадян ототожнюється з управлінською елітою державного та регіонального рівнів. Все чіткіше проявляються ознаки кризи влади. Одним з її негативних наслідків є відчутний дефіцит конструктивних підходів та конкретних шляхів налагодження ефективного й дієвого взаємозацікавленого зворотного зв'язку між владними структурами та громадянами для подолання прірви у громадсько-владних відносинах.

Метою статті є визначення сучасного функціонального призначення політичного лідера. Для досягнення мети слід вирішити наступні завдання: визначити рівні розгляду політичного лідерства; окреслити універсальні концепції, які враховують усі чинники впливають на формування відповідного типу політичного лідера; охарактеризувати різні підходи до визначення функцій політичного лідера.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Щодо рівня дослідження даної тематики, то слід зазначити, що у цілому проблема лідерства є достатньо науково дослідженою. Так, загальнотеоретичні проблеми політичного лідерства докладно розглянуті в роботах таких вчених, як І. Бекешкіна, Д. Видрін, В. Журавський, І. Курас, Б. Кухта, Н. Теплоухова, О. Майборода, М. Михальченко та інші. Чимало досліджень присвячено проблемі становлення та формування сучасних українських політичних еліт і лідерства. Вагомий внесок у розробку теорії лідерства зробили сучасні вчені: В. Бебик, Д. Видрін, В. Горбатенко, М. Головатий, В. Литвин, М. Михайльченко, А. Пахарев, Ф. Рудич, О. Траверсе та інші. Українська політична думка щодо даної проблеми проходить під впливом історичної та політичної спадщини П.Орлика, М.Костомарова, М.Драгоманова, І.Франка, М.Грушевського, В.Липинського, В.Винниченка та інших. Вона відображала ті ж самі етапи світової історії, про які замислювалась політична філософія Заходу. Виключна цінність історичної спадщини вітчизняної політичної думки полягає в тому, що стає більш зрозумілим, яким чином у свій час відбувалося становлення демократії, проходили перевірку ідеї політичного лідерства на теренах України. Відмінною рисою сучасної української науки є системний підхід до вирішення суспільно-політичних проблем державотворення, влади, демократії, що відповідає суспільно-політичним реаліям сучасної Української держави.

Водночас слід зазначити, що за останні роки змінилися соціально-політичні умови, а відповідно й вимоги до політичних лідерів. А це вимагає, в свою чергу, додаткових розробок, зокрема, в аспекті призначення політичного лідера, визначення його функцій та завдань. Аналіз історіографії говорить про те, що ще зарано ставити крапку у цих питаннях. Проблеми інституту політичного лідерства, перспективи розвитку та трансформації сьогодні мають безумовний науково – теоретичний інтерес та велике значення для практичної політичної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема політичного лідерства позначає взаємодію різних суб'єктів сучасного політичного процесу з погляду того, хто бере на себе право та

зобов'язується тим самим вести за собою інших та на кого покладається відповідальність за наслідки своєї провідної ролі у соціально-політичних перетвореннях: на маси чи на окремих осіб, наділених певними соціально-психологічними та організаторськими якостями та здатними вести їх за собою [2, с. 311].

Загалом, слід розрізнити макрорівень та мікрорівень розгляду політичного лідерства. За такого підходу до першого рівня відносять зовнішні ситуаційні чинники, що «впливають на реалізацію здібностей особистості, на її політичну долю». Мікрорівень відображає «особливості особистості політичного лідера, покликання саме до політичної діяльності, стилю керівництва, наявних професійних навичок, співвідношення свободи й відповідальності, політичного іміджу, підпорядкованої управлінської команди, специфіки публічної діяльності тощо» [6, с. 12]. Але якщо вести мову про демократичну політичну систему, то вона передбачає таке політико-культурне середовище, яке є водночас і стимулюючим, і контролюючим чинником діяльності. Національний лідер залишається у межах демократичного процесу тільки тоді, коли перебуває в умовах конкуренції і здатності інших осіб скоригувати його діяльність і/або змінити лідера на керівній посаді згідно з чинними правовими нормами.

У контексті досліджуваної проблеми слід підкреслити, що у сучасній науці склалося безліч підходів до визначення поняття та сутності політичного лідерства. Особливо це стосується формулювань, які наводять вчені. У політологічній літературі дослідники виділяють майже понад 100 визначень політичного лідера. В основу того чи іншого підходу кожен із дослідників, як правило, вносить певний критерій, що зрештою вирішальним чином позначається на сутності лідерства. Це дає змогу розглядати їх під різними кутами зору, але разом із тим немає загальноприйнятого розуміння. Тому, слід акцентувати свою увагу на концепціях лідерства, в яких здійснюються спроби врахувати вплив усіх чинників. Наприклад, це інтеграційна теорія лідерства. Зокрема, сучасний американський політолог М.Херманн вважає, що лідерство – багатогранне поняття. Розглядаючи його прояви, слід брати до уваги риси самого лідера; завдання, які він покликаний виконувати; взаємозв'язок між лідером і його конституантами; контекст або конкретну ситуацію, в яких лідерство здійснюється [11, р.30].

Декілька слів про розуміння призначення політичного лідера античними мислителями. Так, важливі висновки щодо політичного лідерства, можливості та необхідності демократії залишили в історії такі авторитети, як Цицерон, Тацит, Светоній, Плутарх. Так, Цицерон розробив республіканську модель державного устрою, де не народ повинен пристосовуватись до політика, а політик – до народу. У Плутарха героями його описів стають не стільки царі та імператори, а, насамперед, лідери політичних партій. Крім того, до теорії лідерства вводиться принципово новий для античності тип – лідер-опозиціонер. В епоху Відродження та Нового часу визначними стали праці Н.Макіавеллі, такого ж, як і Цицерон, республіканця. Для більшості сучасних науковців та практиків стало звичним дорікати Макіавеллі щодо можливостей та засобів політичного маніпулювання суспільством. Однак, теоретико-методологічне значення його поглядів є значно глибшим. Він уперше досліджував проблему взаємозв'язку «народ і влада», який характеризував як динамічний процес розгортання протиріч та парадоксів, за результати якого однаковою мірою несуть відповідальність і лідер, і пересічний громадянин.

Лідер наділяється особливими, інколи необмеженими повноваженнями. Але й рівень відповідальності інший. Якщо лідер не виправдовує покладених на нього надій, то він може не тільки втратити своє лідерство, але й понести покарання.

Функції політичного лідера є різноманітними. Вони залежать від суспільства та держави, в якій він здійснює свою діяльність, від конкретних завдань, які стоять перед країною, від розстановки політичних сил та інш.

Найважливішими з цих функцій є: інтеграція суспільства, соціальної спільності, класу та партії на підставі загальної мети, цінностей, політичних ідей; визначення стратегічних орієнтирів в розвитку суспільства та держави; участь в процесі вироблення та ухваленні політичних рішень, виявлення способів і методів реалізації програмної мети; мобілізація мас на досягнення політичної мети; соціальний арбітраж, підтримка порядку та законності; комунікація влади та мас, зміцнення каналів політичного та емоційного зв'язку з громадянами; легітимізація влади.

З перерахованих функцій можна побачити, наскільки значущою є роль політичного лідера в суспільстві чи в будь-якій соціальній структурі. Тому у деяких країнах (Франції, Японії, США і ін.) відбір і підготовка політичних лідерів починається ще на ранніх етапах розвитку людини. Для цього існують спеціальні школи та університети. Важливим досвідом для підготовки політичного

лідера є його участь в суспільних рухах і активне членство в політичній партії. При цьому, разом з професійними здібностями потенційного лідера, велике значення надається його моральним якостям. На жаль, в нашій країні поки що не існує налагодженої системи підготовки, відбору та подальшого руху політичних лідерів. Тому позиції лідерів нерідко займають недостатньо компетентні та професійні політики.

Суперечливою є контроль як політична функція, яка має неабиякий лідеротворчий потенціал: він впливає на особистість політика, розвиває здатність оцінювати власні дії та вміння самовизначатися, й у такий спосіб, формує адекватні прояви лідерської поведінки. За даними соціологічних досліджень, пересічні виборці обирають людей, а не ідеї чи програми, внаслідок чого центральною ланкою механізму формування політичного лідерства в Україні постає особистість політичного діяча. Головний зміст політичного лідерства полягає в тому, що за всієї різноспрямованості впливу воно виступає інтегративною складовою організацією суспільства в цілому та побудови правової й демократичної держави зокрема [7, с. 60].

Р.Такер застерігає від ототожнення лідерства з функціями посадових осіб у державному або партійному апаратах. Він зазначає, що лідерство – це щось значно більше, ніж аналіз та прийняття державно-владних рішень, це – вплив на розум, енергію тих людей, яким належить зіграти свою роль у тому чи іншому процесі [Цит. за: 4].

Серед найбільш значущих функцій можна виділити наступні: аналітична – глибокий і всебічний аналіз ситуації, що склалася, вивчення сукупності об'єктивних і суб'єктивних факторів політичного життя, розробка програми дій, обґрунтування стратегічних пріоритетів і тактичних способів їх досягнення; організаторська – мобілізація мас на реалізацію політичних програм і цілей, згуртування прихильників, об'єднання зусиль різних верств населення, формування команди помічників, планування політичних дій, регулювання і контроль за ходом перетворень; інтегративна – об'єднання та узгодження різних соціальних інтересів на основі загальних цілей, цінностей та ідеалів, консолідація різного роду громадських і політичних сил для конструктивного вирішення різних соціальних і політичних проблем; новаторська – внесення нових, конструктивних ідей, ініціювання оновлення; комунікативна – забезпечення стійкого зв'язку між владою та різними соціальними групами; функція гаранта справедливості, законності та порядку, яка характеризує загальнонаціонального політичного лідера.

Р.Такер виділяє три основні фази-функції в діяльності лідерів, які на мою думку актуальні й сьогодні: функція оцінки: від лідера завжди чекають об'єктивної, мудрої, а головне – своєчасної оцінки подій; пропонуєча функція: лідер пропонує певну політичну лінію, тобто напрям дій, який вирішуватиме проблемну ситуацію в інтересах групи; мобілізуюча функція: лідер покликаний досягти підтримки групою даного ним визначення її становища і запропонованого плану дій. Таким чином, лідери оцінюють ситуацію, формулюють політику та проводять її в життя [13].

В науці інколи виокремлюються такі лідерські функції: інтегративна – об'єднання інтересів певних верств населення навколо конкретної політичної програми; координаційна – координація діяльності трьох владних інститутів – парламенту, адміністрації, суду; прагматична – втілення цілей і завдань, що стоять перед суспільством, у конкретні програми дій; новаторські – означає, що політичний лідер свідомо вносить нові конструктивні ідеї соціального розвитку суспільства; комунікативна – передбачає відображення всієї гами потреб та інтересів людей як у політичних програмах політичних лідерів, так і всіх практичній діяльності; захист мас від беззаконня.

М.Грушевський вважав функціональність лідера, яка не відповідає інтересам нації, типовим проявом аморальності в політиці й виокремив два найхарактерніші у цьому плані типи. Перший – політики-утопісти, що мають химерні, недосяжні цілі, спрямовуючи маси на шлях марних ілюзій і непотрібних злигоднів в ім'я нездійснених ідеалів. Другий – політики-циніки, політикани, що не мають жодних ідеалів, принципів, вищих цілей, але які паразитують на кон'юнктурі моменту – сьогочасних матеріальних інтересах соціальних мас; вони готові заради негайного успіху ризикувати майбутнім народу [2, с. 320].

Оптимальна функціональність лідера обумовлена принциповим розходженням політичних культур Заходу і Сходу. Наприклад, А. Вебер говорив, що генії Сходу розглядали буття людини як тотальне страждання, як відмову від особистого, індивідуального на догоду вищому, універсальному, божественному; вони лише функціонери, які не мають власного значимого змісту та мети, а є лише посередниками для передачі інформації, посилю тощо [12, с. 14].

Слід відзначити, що пріоритети функціональності лідерів можуть бути дуже різними, детермінуватися різними обставинами й набором індивідуальних характеристик лідерів [10, с. 62].

Наприклад, В.Холод, пропонує такі типи функціонального лідерства в сучасній Україні, які базуються на матриці аморфно-невизначеної політичної кон'юнктури країни [9, с. 269 – 270]. Титул кожного типу вказує на функціональний політичний і соціальний пріоритет лідера й не виключає побічних функцій:

– Державник: орієнтований на національно-державні цінності, захищає кольори республіки в міждержавному геополітичному просторі та створює передумови для нормальної взаємодії у зв'язці «громадянське суспільство – держава».

– Інтегратор: антипод державника, вбачає у створенні національної федерації оптимум інтегрального зв'язку близьких народів.

– Миротворець: у внутрішній політиці керується необхідністю досягнення макроконсенсусу, але через обмеженість ресурсів здатний реалізувати свою мету тільки в незначному соціальному просторі – на рівні галузей, груп і колективів.

– Адміністратор: має апробовану технологію адміністрування; його рішення не обговорюються, але він не сприймається як диктатор, оскільки діє в межах законності; в суспільстві цінується його адміністративний педантизм і особиста залученість в конкретику управління.

– Молодий радикал: відображає інтереси й настрої молоді та частини дорослого населення, налаштований на рішучі зрушення в окремих ланках політико-економічного механізму країни, але не прагне докорінних перетворень політичних і економічних структур.

– Обережний прагматик: багато в чому протилежний молодому радикалу; він ефективніший за низкою показників, зокрема, за обсягом втручання у сфери, що модернізуються; він послідовно й комплексно проводить зважену політику, готує ґрунт для наступних реформ; це лідер «проміжний», але необхідний.

– Реформатор: синтезує в собі позитивні якості націонал-радикала, адміністратора і прагматика; це вищий тип лідерства для проблемних країн; він найменш піддається нападкам опонентів; за технологією політичної дії він центрист і погоджується на ситуаційне блокування з усіма силами, зацікавленими в стабільності суспільства; це соціал-демократичний тип лідера, який пропонує так званий «соціальний солідаризм».

– Апологет соціалізму: має у своєму розпорядженні стабільні конституенти та електорат, його суспільний ідеал однозначний і не підлягає жодним модифікаціям; на вербальному рівні може жонґлювати соціал-демократичними гаслами, але він жорстко прив'язаний до своїх виборців і своєї партії, тому його політичний діапазон порівняно обмежений; у нього обмежений контингент співробітництва з опонентами й нейтральними силами [10, с. 62-64].

Висновки до даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. На мою думку, найбільш повний перелік функцій політичного лідера є таким: інтеграція суспільства, громадян довкола спільних завдань і цінностей; пошук і прийняття оптимальних політичних рішень; захист мас від беззаконня, самоуправства бюрократії, підтримка громадського порядку; налагодження системи постійного зв'язку з масами, запобігання відчуженню громадян від політичного керівництва; ініціювання оновлення, генерування оптимізму й соціальної енергії, мобілізація мас на реалізацію політичних цілей; легітимація суспільно-політичного устрою. Слід погодитися з М.Морарь, що в Україні відсутня система підготовки політичних лідерів як у загальнонаціональному масштабі, так і на регіональному рівні [5, с. 9]. Дійсно, політичні партії та громадські організації недостатньо уваги приділяють підготовці майбутніх політичних лідерів, використовуючи системи стихійного відбору. Тому, подальші наукові перспективи бачу в розробці концепції підготовки політичних лідерів, відповідно з функціональним призначенням, яке відповідає новим умовам політичної діяльності.

Бібліографічний список:

1. Бойко С. Політичне лідерство в Україні: генезис і динаміка розвитку // Політичний менеджмент, 2011, № 6, с. 91-100.
2. Грушевський М. Твори: у 50 т. // Т. 2 / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського; М. С. Грушевський; редкол.: П. Сохань, І. Гирич, С. Панькова. – Львів: Видавництво «Світ», 2005. – XXIV, 678 с. (С. 251-324). – (Серія «Суспільно-політичні твори» : 1907 – 1914).
3. Держановська С. Сутність політичного лідерства: аналіз праць сучасних українських науковців // Збірник наукових праць. – 2014. – Вип. 40 «Ефективність державного управління», с. 310-36.
4. Логунова М. М. Соціально-психологічні аспекти управлінської діяльності: навч. вид. / М. М. Логунова. – К. : Центр сприяння інституц. розв. держ. служби, 2006. – 196 с.

5. Морарь М.В. Політичне лідерство в сучасній Україні: проблеми становлення та розвитку // «Грані». 2016. Том 20; 2(142), с. 5-11.
6. Обличчя влади: політична еліта. 1998–2000 рр. / За ред. О.Й. Гриневича і А.Ф. Гуцала. – К.: Наук. думка, 2002. – С. 11–15.
7. Симоненко О. Моделі політичного лідерства в Україні // Політичний менеджмент, 2007, № 6, с. 58–65.
8. Траверсе О. Політичне лідерство: поняття, дискурс, практика // Віче, 2006, №18. [Електронний ресурс] <http://veche.kiev.ua/journal/332/>
9. Холод В. В. Політологія. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 480 с.
10. Холод В. В. Пріоритетні функції політичного лідера // Політичний менеджмент, 2007, №4, С.55-64.
11. Hermann, Margaret G. Defining the Bush Presidential Style / G. Margaret Hermann. – In: «Mershon Memo», Spring 1989. – 202 p.
12. Weber A. Das Tragische und die Geschichte. – Hamburg, 1934.
13. Tucker, R.C. Politics as Leadership. – University of Missouri Press, 1981. – 224 p.

Yemelyanova G. I. Functional predetermination of a political leader

In recent years, socio-political conditions have changed, and, accordingly, requirements for political leaders. And this requires, in turn, additional development, particularly, in terms of appointing a political leader, defining its functions and tasks. Analysis of historiography suggests that it is too early to put a point in these issues. The problems of the Institute of Political Leadership, the prospects for development and transformation today have an unconditional scientific and theoretical interest and immense importance for practical political activity.

The problem of political leadership of the management elite becomes one of the priorities for the modern Ukrainian state for several reasons. First of all, this is an urgent practical problem of the present. Its relevance is determined by the socio-political situation of the transitional period in Ukraine, the main feature of which is the nature and dynamics of the relations in the format "people – power". Obviously, there is a significant distance between the population and the authorities, which is institutional and in the minds of citizens is identified with the management elite of the state and regional levels. Everything is more clearly visible signs of a crisis of power. One of its negative consequences is a tangible deficit of constructive approaches and concrete ways to establish an effective and efficient mutual feedback between the authorities and citizens to overcome the gap in public-power relations.

In this article an understanding of the functional purpose of the political leader is presented. To achieve the goal, levels of political leadership were determined; outlined universal concepts that consider all factors affecting the formation of the corresponding type of political leader; Various approaches to defining the functions of a political leader are described.

It is determined that the most complete list of functions of a political leader is as follows: integration of society, citizens around common tasks and values; search and acceptance of optimal political decisions; protection of masses from lawlessness, self-government of bureaucracy, support of public order; establishing a system of constant communication with the masses, preventing the alienation of citizens from political leadership; initiating an update, generating optimism and social energy, mobilizing the masses to realize political goals; legitimization of the social and political system. However, in Ukraine, the system of training political leaders is not developed today, this causes great problems in the practical activity of political leaders, in the aspect of the formation of a new political elite at various levels. Political parties and civic organizations do not pay enough attention to the preparation of future political leaders, using spontaneous selection systems. Therefore, I see further scientific perspectives in developing the concept of training political leaders, according to a functional purpose that meets the new conditions of political activity.

Key words: *leadership, political leader, democracy, functions of a political leader, power, people.*